

■ Pekárny, sklárny

Při dnešní ceně plynu by musel stát chleba 200 korun, stěžují si pekaři. Firmy končí i v dalších odvětvích

Vladan Gallistl

vladan.gallistl@hn.cz



Energeticky náročná odvětví už kvůli drahému plynu a elektrické energii omezují či ukončují výrobu. A situace se bude ještě dál zhoršovat, protože ceny energií lámou každým dnem nové a nové rekordy. „Fyzicky skončilo už devět středních a větších pekáren jako Japek v Litvínově, Pekařství Obrusník z Dolního Benešova. A například skupina PEK Group zavřela ze šesti pekáren rovnou tři – ve Strakoncích, Šumperku a Brandýse nad Labem,“ upozorňuje výkonný ředitel Svazu pekařů a cukrářů v ČR Bohumil Hlavatý. Jak dodává, jde i o pekárny s obratem ve stovkách milionů korun.

Pekárny jsou přitom závislé zejména na cenách zemního plynu. „Více než devadesát procent chleba se upeče na plynu. Pro nás je situace skutečně dramatická,“ říká Hlavatý. Ceny energií se navíc mohou dál podepsat na dalším zdražování. Při takto vysokých cenách by podle něj musel stát chleba téměř dvě stě korun.

Kritické jsou však ceny plynu rovněž pro sklárny. „Je to více či méně konec odvětví v Evropě, protože logicky to naše výrobky dělá neprodejnými. To se dříve nebo později projeví,“ uvádí Lubor Cerva, majitel Sklářny Květná. Firma z Uherskohradištska nyní zvažuje, že přejde z plynu na elektřinu. V plánu má Cerva také výstavbu solární elektrárny. „Intenzivně na tom pracujeme, ale je velmi nejisté, že to bude fungovat,“ dodává podnikatel s tím, že peníze již do tohoto řešení investuje.

Další variantou je pak zastavení výroby po nějakou dobu. Cerva přitom

hodlá udržet sklárnu v současném stavu, nechce ji bourat a využít prostor pro skladový areál. „Ale nebudu schopen udržet sklárnu,“ říká Cerva. Podle něj už zavřela sklárna Egermann z Nového Boru a další mohou následovat.

Potíže má ale celá řada podniků napříč ekonomikou. Roste počet firem, které upozorňují i na rizika ohledně svého dalšího fungování, sdělil Bohuslav Čížek, hlavní ekonom Svazu průmyslu a dopravy ČR. Existují totiž podle něj i společnosti, které byly dlouhodobě ziskové, ale kvůli drahé elektřině a plynu se nyní dostaly do provozní ztráty.

V Evropě navíc zdražuje plyn i elektřina daleko rychleji než ve zbytku světa. Konkrétně dodávka jedné megawatthodiny zemního plynu na příští rok se dostala k hranici 280 eur, přičemž před rokem to bylo 22 eur. Za rok se tak cena zvýšila téměř třináctkrát. V USA sice surovina rovněž zdražila, ale nikoliv tak dramaticky, a to na 2,5násobek ceny před rokem.

Ze sedmdesáti eur na rekordních 705 eur za megawatthodinu pak v pondělí zdražila cena elektřiny na příští rok. „V současné době je nárůst cen energií u firem v řádu stovek procent. To má samozřejmě zásadní dopad na hospodaření firem nejen v našem odvětví, které je energeticky náročné,“ zdůrazňuje Marek Novák, tajemník Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR.

Výsledkem je, že tuzemské sklárny začínají prohrávat se zahraniční konkurencí. „Podniky vyrábějící stavební materiál ze skla mají konkurenci



Problémy Sklářský průmysl čekají kvůli rekordním cenám energií těžké časy. O zastavení výroby uvažují rovněž Sklářny Květná. Foto: ČTK

~ Tuzemské sklárny začínají prohrávat se zahraniční konkurencí.

v Číně, která nemusí zdražovat. A pokud ano, tak jen o dopravní náklady, zatímco evropské sklárny musí zdražit výroby třeba o 30, 40 procent,“ vypočítává Cerva a pokračuje: „Odevzdáváme výrobu do Číny, která má plynu relativně dost.“ Vítězem

jsou podle něj v této oblasti sklářství právě Čína a Indonésie.

Evropa kvůli energiím bude ovšem ztrácet i na Spojené státy, kde plyn nezdražuje tak dramaticky. „Pokud by měla cena energie zůstat na stávající úrovni, tak dopad na konkurenceschopnost Evropské unie bude obrovský,“ varuje Čížek. Na nekonkurenceschopnost českých firem upozornila vládu v otevřeném dopise také Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je však zatím k pomoci nejvíce zasaženým odvětvím obezřetné. „Problém, který se týká sklářství a některých dalších odvětví, je něco, na čem teď intenzivně pracujeme, ale nerad dávám sliby, které pak nejsem schopen splnit,“ uvedl na dotaz HN ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela (za STAN) s tím, že „nějaká forma pomoci sklářům je na pořadu dne“. S konkrétním návrhem chce přijít v řádu několika málo týdnů.

Současná opatření vlády ale zástupci podnikatelů kritizují. „Pro pekářenský průmysl neproběhla žádná pomoc. Ministr zemědělství se s námi vůbec ne baví,“ říká Hlavatý. Ve srovnání s pomocí ostatních států pro sklárny jsou podle Nováka kroky vlády nedostatečné.

V pondělí se ceny elektřiny i zemního plynu dostaly na nové rekordy, když trh prudce zareagoval na páteční oznámení Ruska, že na tři dny přeruší dodávky suroviny podmořským plynovodem Nord Stream 1. Ruská státní firma Gazprom zastaví dodávky od 31. srpna do 2. září údajně kvůli údržbě. Cena elektřiny na rok 2023 prolomila hranici 700 eur za megawatthodinu, což byl nárůst během dne o více než čtvrtinu.

■ Justice

Miliardový pád největší kampeličky je znovu u soudu

Marek Pokorný

marek.pokorny@hn.cz



Před Městským soudem v Praze začal v pondělí proces s dvěma muži, kteří se výrazně podíleli na pádu největší tuzemské kampeličky – Metropolitního spříteleho družstva. Z vkladů ve výši dvanácti miliard korun se insolvenční správkyňi podařilo získat zpět jen 4,5 miliardy, tedy zhruba třetinu.

Za podvodné úvěry, které v roce 2013 přispěly ke krachu kampeličky, padlo v posledních dvou letech již více než dvacet pravomocných rozsudků. A zhruba stejný počet případů ještě soudy řeší. Ve většině z nich figuruje ústecký podnikatel Jiří Liška. A také jeho kolega Roman Vršecký, s nímž ovládal společnost Helios Tech.

Nemalá část ze stíhaných popsala, jak uvedené dvojici sloužili jako bílí koně. „Prostě jsem jen podepsal papíry, které mi dali. Měl jsem pak založit účet a bylo mi sděleno, že bude načerpán úvěr,“ uvedl například třicetiletý mistr republiky v jachtingu David Křížek, který Lišku učil jachtařit a ten jej poté zaměstnal ve své firmě. Sám si nyní odpykává pětiletý trest vězení, když i soud v rozsudku nad Křížkem konstatoval, že byl „neuvěřitelně naivní bílý kůň“, který uvedené dvojici bezvýchradně věřil.

Nyní stojí před soudem i Liška s Vršeckým a hrozí jim až deset let vězení. Nejsou ovšem stíhaní jako organizátoři, ale pouze za to, že si na základě nadhodnocených znaleckých posudků u záložny sami nabrali úvěry za necelých sto milionů korun. Jako

hlavám organizované skupiny by jim přitom hrozily o třetinu vyšší tresty.

Na to, že vytunelování kampeličky organizovali, když „rekrutovali“ bílé koně, kteří si brali úvěry, podle státního zástupce Davida Ešnera nebyly dlouho důkazy. „Jen vnitřní přesvědčení ke stíhání nestačí. V době, kdy jsem psal obžaloby a podával je soudu, ty důkazy přesvědčivě nenasvědčovaly, že se jedná o organizátory,“ vysvětluje Ešner s tím, že uvedení

~ Nemalá část stíhaných popsala, jak dvojici sloužili jako bílí koně.

bílí koně se rozmluvili až před soudy. Ešner ale podle svých slov plánuje, že rozšíření žaloby o organizátorství soudu nejspíš navrhne. „Je to možné udělat i během odvolacího řízení,“ podotkl.

Sám Liška se k včerejšímu jednání nedostavil. Po svém advokátovi vzkázal, ať se proces koná bez jeho přítomnosti. Liška, který podle informací HN nyní velkou část života tráví na moři, nechodí ani jako svědek, když má vypovídat o okolnostech úvěrů v jiných případech. Podle Ešnera to ale není důvod vydávat na něj zatykač.

„Vyslechnout svědka lze prostřednictvím videokonference prakticky z jakéhokoliv státu na světě. Takže osobní účast není nezbytná,“ uvedl a dodal, že v několika případech už takto Liška jako svědek vypovídal.

Vršecký to, že by se dopustil úroveň podvodu, popřel. V době, kdy ho měl údajně sjednat, byl prý v zahraničí. A na otázky HN, proč řada odsouzených mluví o tom, že s Liškou vše organizovali, reagoval podrážděně. „Zeptejte se státního zástupce, proč je k tomu navádí,“ uvedl pouze.

Na lavici obžalovaných kromě zmíněné dvojice sedí i znalec Vlastimil Hudeček. Toho oproti Vršeckému k soudu přivedla vězeňská eskorta. Odpykává si osmiletý trest za to, že psal nadhodnocené posudky na nemovitosti používané jako ručení za úvěry. Některé z nich byly nadhodnocené až třicetinásobně. Sám je obžalován ve více než dvaceti případech, zhruba ve třetině si již vyslechl pravomocný verdikt, a tedy i souhrnný trest. Jednání naplánoval soudce Miroslav Rákosník zatím do čtvrtka.